

حکمتی از نهج البلاغه: کم‌سخنی نشانه کمال عقل است
تهران (پانا) - امام علی علیه السلام نشانه به کمال رسیدن عقل را در گفتار کم می‌داند.

قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِذَا تَمَّ الْعَقْلُ نَقَصَ الْكَلَامُ

امام علیه السلام (در نشانه عقل) فرموده است: چون عقل و خرد به مرتبه کمال رسد گفتار کم گردد (زیرا کمال عقل مستلزم تسلط بر ضبط و نگاه داری قوای بدنیه است، پس در هر چه و هر کجا بیجا سخن نمی‌گوید).

(ترجمه و شرح نهج البلاغه (فیض الاسلام)

کامل بودن عقل باعث کنترل قوای جسمانی و به کار بردن آنها به مقتضای نظرات پسندیده و شایسته، و نیز سنجش بیشتر آنچه که از آن قوا به صورت گفتار و رفتار بروز می‌کند، می‌گردد، و این زحمت و شرایطی دارد که باعث کاستی سخن می‌شود، بر خلاف آن که سخنان نسنجیده و بی توجه بر زبان آید.

(ترجمه شرح نهج البلاغه ابن میثم، ج ۵ ص ۴۶۴ و ۴۶۵)

نظم

هر آن کس را که دانائی تمام است / مر او را نقص و کاهش در کلام است

ز دانش مرد چون بادام مبهم / دو لب را می‌گذارد بر سر هم

به نیروی خرد و ز پارسائی / زبانش نیست اندر ژاژخائی

طلا در کوره چون زرگر گدازد / چگونه خالصش از غش بسازد

چنین مرد خرد در بوته دل / سخن را پخته سازد نغز و کامل

پس از آن مطلبی را گر ادا کرد / جهان از آن چو گلشن با صفا کرد

ز روی عقل چون آن گفته برخاست / بگیتی قرن‌ها آن پای بر جاست

دری بر رویت از دانش گشودم / بدیگر جای شرح آن نمودم

(شرح نهج البلاغه منظوم، ج ۹ ص ۷۸)